

Национална научна програма „Критични и стратегически суровини за зелен преход и устойчиво развитие“

Национална научна програма „Критични и стратегически суровини за зелен преход и устойчиво развитие“ е одобрена с Решение на МС № 508 от 18.07.2024 г. и е с продължителност 5 години – 2024-2029 г. Средствата за Програмата са осигурени от бюджета на Министерството на образованието и науката.

Програмата има за цел:

- провеждане на фундаментални и научно-приложни изследвания за установяване потенциала на България за критични и стратегически суровини, в това число проучване, екологосъобразен добив и ефективна преработка на:
 - първични ресурси с приложение на иновативни методи и извличане на главни и съпътстващи елементи;
 - отпадъци от преработката им (вкл. от настоящи и бъдещи находища на критични суровини); и
 - вторични ресурси (резултат от рециклиране);
- оценка на социалните ефекти от използването на суровините и изследвания за намаляване и предотвратяване на вредното влияние на добива и преработката им върху околната среда (води, почви, речни седименти и въздух).

Програмата ще допринесе за справянето със следните обществени предизвикателства:

- сигурност на доставките на критични и стратегически суровини;
- уточняване на европейския и българския потенциал за критични и стратегически суровини;
- ефективно и щадящо околната среда добиване и използване на суровините;
- устойчиво социално-икономическо развитие;
- ресурсна ефективност и действия във връзка с околната среда и климата за осъществяване на зелен преход.

ИИИ при БАН участва основно в *Работен пакет I.7 „Оценка на социално-икономическото въздействие на проучването, добива и преработката на критични и стратегически суровини (КСС)“* като:

- водещ изпълнител на:
 - задача I.7.3 „Оценка на социално-икономическото въздействие на дейностите по добив на КСС и тяхното приложение в българската икономика“,

- задача I.7.5 „Оценка на потребностите от работна сила“;
- съизпълнител на:
 - задача I.7.1 „Генериране и анализ на експертна информация за идентифициране на основните предизвикателства пред добива и приложението на КСС“;
 - задача I.7.2 „Изследвания на общественото мнение (нагласи, представи, очаквания) за установяване на социално-психологическия и социеталния фон“;
 - задача I.7.4 „Демографска оценка“.

ИИИ при БАН взема участие и в изпълнението на *Работен пакет I.4 „Ефективен добив и преработка на суровини в България и потенциал за по-точно извличане на критични суровини“* - задача I.4.6 „Оценка на икономическата целесъобразност на технологиите за добив и преработка на критични и стратегически суровини“.

Изпълнени задачи от ИИИ при БАН през първата година:

- Разработена е методика за оценка на социално-икономическото въздействие на дейностите по добива на критични и стратегически суровини и тяхното приложение в българската икономика.
- Извършено е кабинетно проучване за установяване на наличните информационни източници за извършване на оценка за социално икономическите ефекти от добива на критични и стратегически суровини в Европейския съюз и в България.
- Разработени са програма за провеждане на изследването и въпросници за провеждане на дълбочинни интервюта с български специалисти, работещи в областта на добива на критични и стратегически суровини
- Проведени са 12 дълбочинни експертни интервюта с български специалисти, работещи в областта на добива на критични и стратегически суровини в България.
- Разработени са три аналитични доклада – за всяка група респонденти.
- Изготвени са 3 презентации за социално-икономическото въздействие на добива и преработката на КСС през погледа на централната и местната власт и минната индустрия и са представени на Информационно популяризиращ форум "Критичните и стратегическите суровини: експертни мнения и доминиращи нагласи в общественото мнение", проведен на 11.11.2025 г. в София, Централно управление на БАН.